

Kaupunkiluonto hyvinvoinnin lähteenä

Torstaina 10.9. klo 14 – 14.45

Keskustelussa mukana:

Kuntaliiton ympäristöpäällikkö Miira Riipinen, MayorsIndicatorsin johtava asiantuntija Emma Liljeström, Luken tutkija Marjo Neuvonen, Kouvolan ympäristöasiantuntija Timo Martikainen

Kaupungistuvassa Suomessa lähivihreän ja -luonnon merkitys ihmisten hyvinvoinnille korostuu. Eryteisesti tämän panimme merkille koronakeväänä, kun toimintarajoitukset ajoivat ihmiset sankoin joukoin hakemaan virkistäytymistä ja voimia läheltä, kaupunkien viheralueilta ja retkeilykohteista.

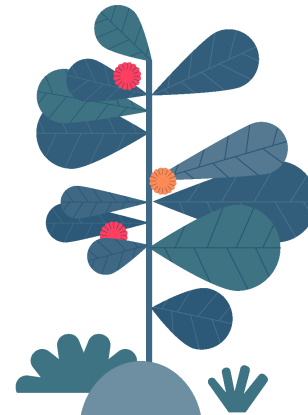
Toisaalta kasvavat ja tiivistyvät kaupungit saattavat nakertaa ja pirstoa hyvinvoinnille, luonnon monimuotoisuudelle ja ilmastonmuutokseen sopeutumiselle tärkeitä viher- ja sinialueita ja yhteyksiä.

Tule kuulemaan miten kaupungeissamme on onnistuttu lähiluonnon turvaamisessa ja millaista tutkimusnäyttöä löytyy kaupunkiluonnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. Kuulet myös inspiroivan esimerkin Kouvolan kaupungin kokonaisvaltaisesta ja koskettavasta viherryttämisestä.

www.kuntamarkkinat.fi

Kaupungin keinoja luonnonsuojelun edistämisessä

- Luontotiedon kerääminen (luontoselvitykset, viheryhteyskartoitukset)
- Maankäyttö ja suunnittelu
 - Kaavoitus
 - Rakentaminen ja ylläpito
 - Luontopohjaiset ratkaisut
- Kunnan omistamien metsien, viheralueiden ja alueen vesistöjen käyttö- ja hoito
- Luonnonsuojelualueiden perustaminen ja maiden hankinta luonnonsuojeluun
- Vieraslajien torjunta
- Luonnon virkistyskäyttöpalvelujen tarjoaminen (luontopolut,-reitit) ja luontomatkailun edistäminen
- Luontotietoisuuden lisääminen (luontokoulut, kasvatus, koulutus, oppimisympäristöt ja kampanjat)

KAUPUNKIIN!

Keskusteluja kaupungistumisen vaikutuksista

90%

**suurimpien kaupunkien
asukkaista asuu alle 300
metrin päässä viheralueesta.**

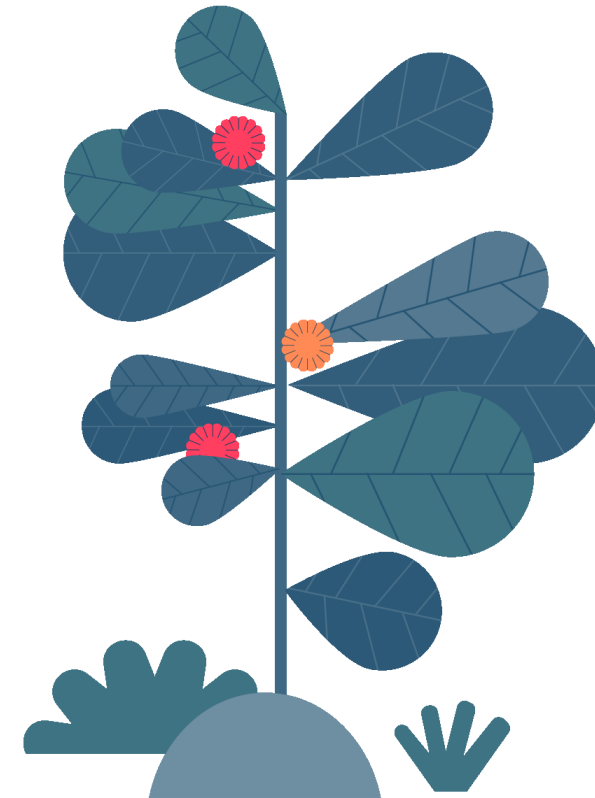
KAUPUNKIIN!

**KUNTA
LIITTO**

Kaupunkiluonto hyvinvoinnin lähteenä

Torstaina 10.9. klo 14-14:45

- Tervetuloa kaupunkiluonnon hyvinvoinnin lähteelle: ympäristöpäällikkö **Miira Riipinen**, Kuntaliitto
- Kaupunkiluonnon ja viheralueiden tunnusluvut: johtava asiantuntija **Emma Liljeström**, MayorsIndicators
- Kaupunkiluonnon hyvinvointivaikutuksista on näyttöä: tutkija **Marjo Neuvonen**, Luke
- Viherrystä Kouvolaan – Koskettava kaupunkiluonto: ympäristöasiantuntija **Timo Martikainen**, Kouvolan kaupunki

Kaupunkiluon- non ja viheralueiden tunnusluvut

Emma Liljeström, MayorsIndicators

Kuntamarkkinat 10.9.2020

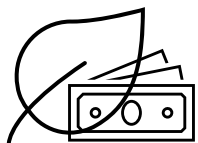

MayorsIndicators

Kaupunkiluonnon merkitys kuntalaisille

- Luonnon terveysvaikutuksia on tutkittu jo pitkään ja nykypäivänä kaupunkiluonnon merkitys terveyteen ja hyvinvointiin on merkittävä, sillä valtaosa väestöstä asuu kaupungeissa
- Kaupunkiluonnon vaikutukset ihmiseen ovat kokonaisvaltaisia ja viheralueilla voidaan edistää kansanterveyttä ja kuntalaisten hyvinvointia
- Kaupunkiluonnon kestäväillä ratkaisuilla voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta ja parantaa sen sietokykyä (resilienssi)
- Kaupunkien ekologista kestävyyttä voidaan vertailla muun muassa seuraavin indikaattorein:

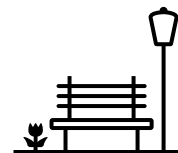
Investoinnit puistoihin ja yleisiin alueisiin

Lähivirkistysalueiden saavutettavuus

Luonnonsuojelualueet

Viheralueet

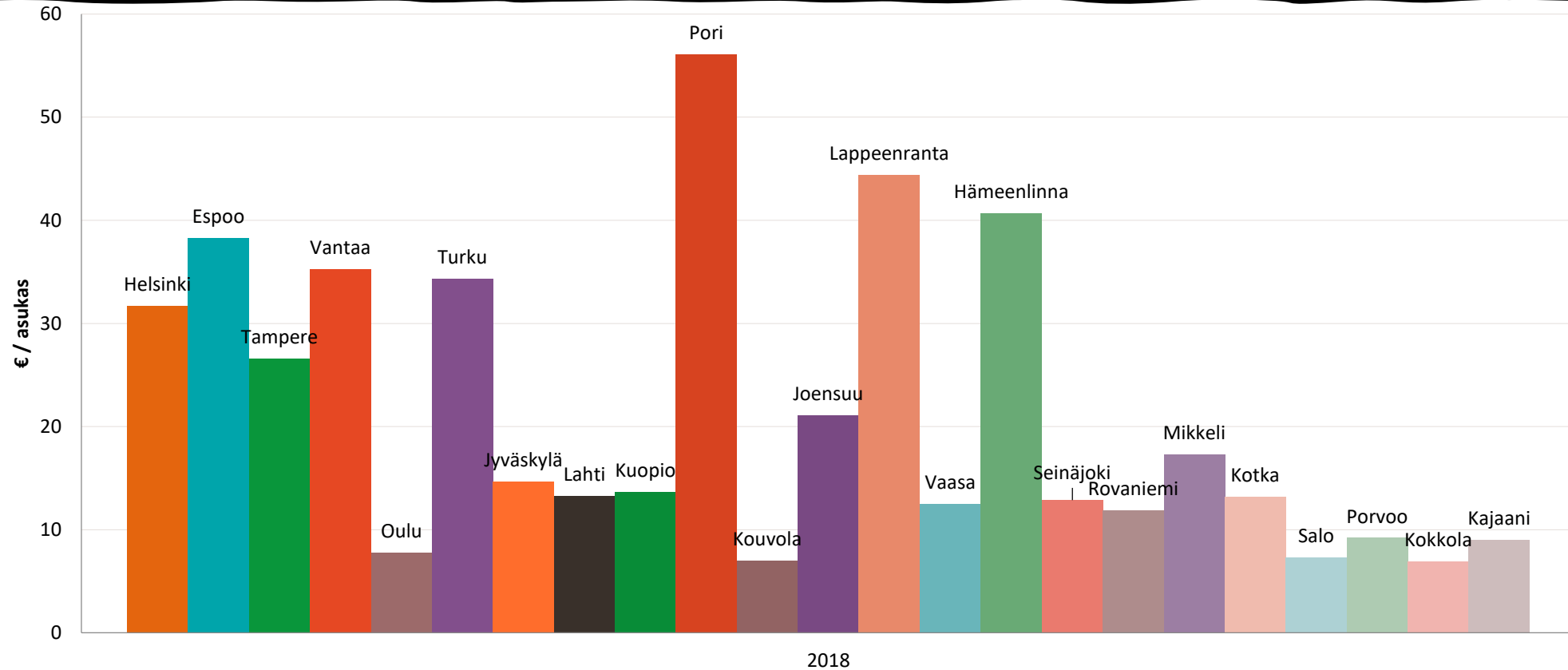

Vanhan puuston osuus

- Indikaattorit on koottu MayorsIndicatorsin toimesta osana Kuntaliiton yhteistyökumppaniensa kanssa toteuttamaa Kaupunkiin! -hanketta

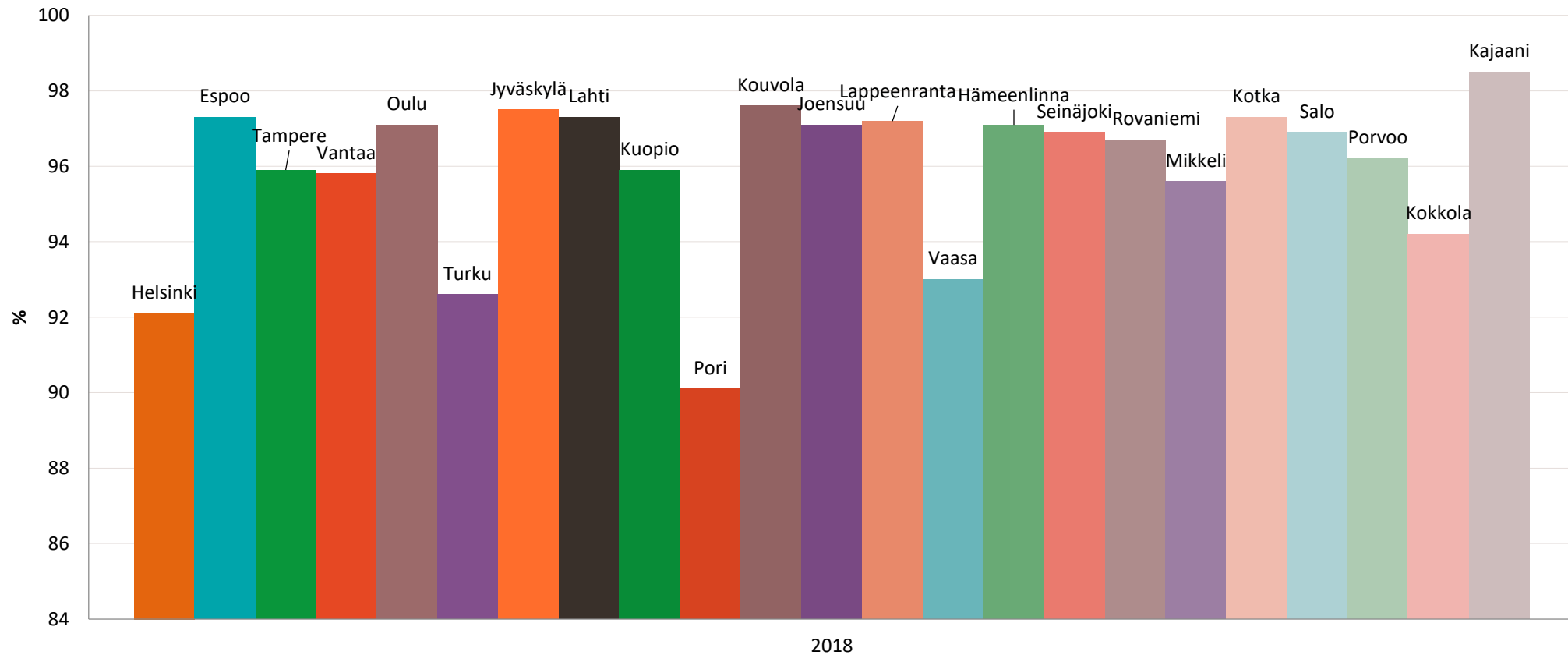
Investoinnit puistoihin ja yleisiin alueisiin

- Kunnan investointimenot puistoihin ja yleisiin alueisiin väestöä kohden (€/asukas)
- Pidemmät aikasarjat tarkasteltavissa Tilastokeskuksen aineistosta tai MayorsIndicators-palvelusta
- Lähde: [MayorsIndicators / Tilastokeskus; Kuntien investoinnit & Väestörakenne](#)

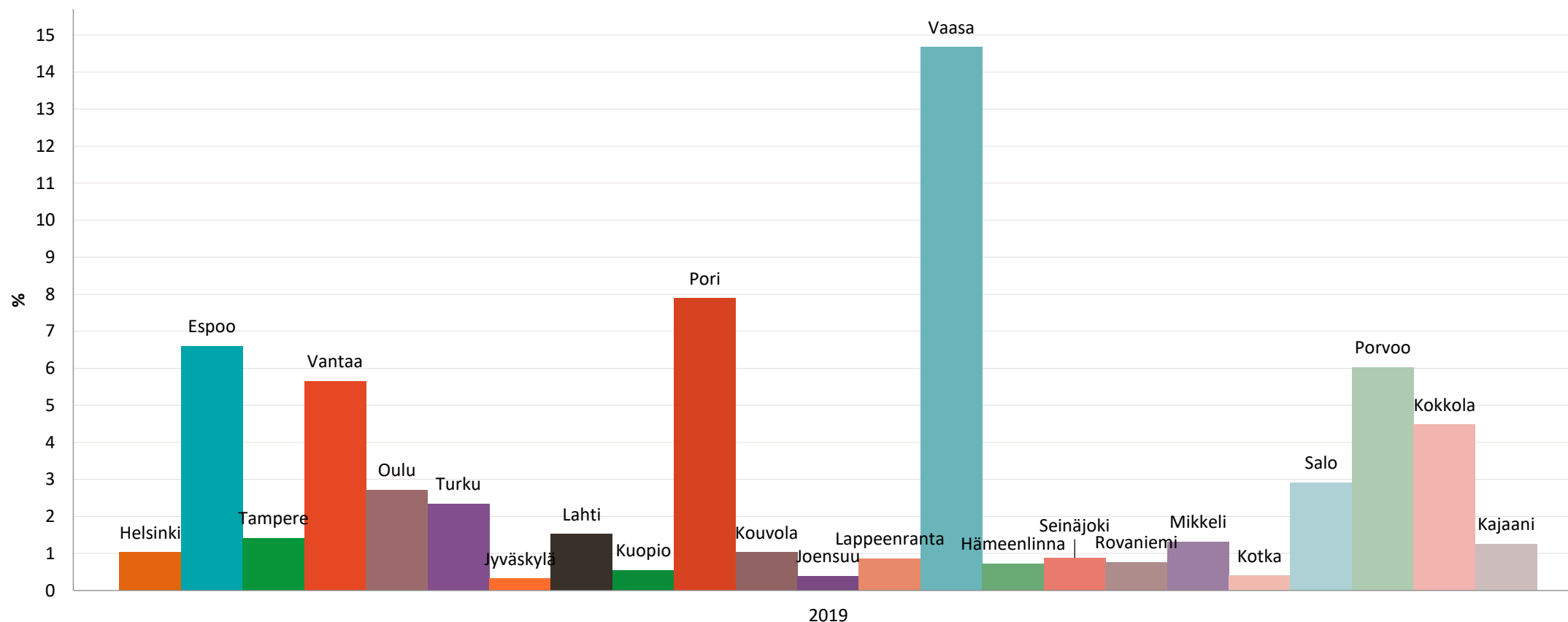
Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus

- Enintään 300 metrin päässä vähintään 1,5 ha lähivirkistysalueesta asuvien kuntalaisten osuus koko väestöstä
- Yli 90 % suurimpien kaupunkien asukkaista asuu alle 300 metrin päässä lähivirkistykseen soveltuvasta viheralueesta
- Lähde: Suomen ympäristökeskus (osittain METLA, MMM, MML, DVV)

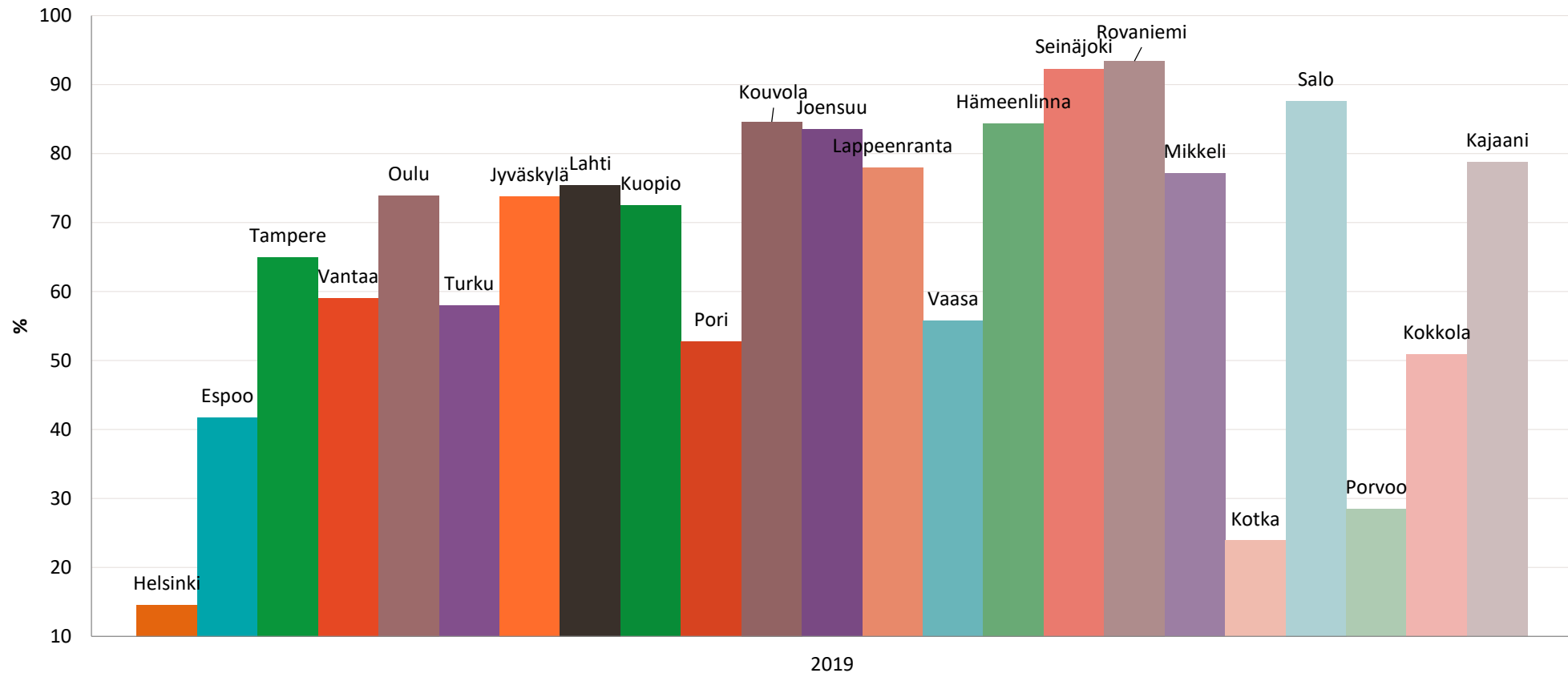
Luonnonsuojelualueet

- Luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojelualueet suhteessa kuntien kokonaispinta-alaan merialueet mukaan lukien: kansallispuistot, muut perustetut valtion luonnonsuojelualueet ja yksityismaiden luonnonsuojelualueet

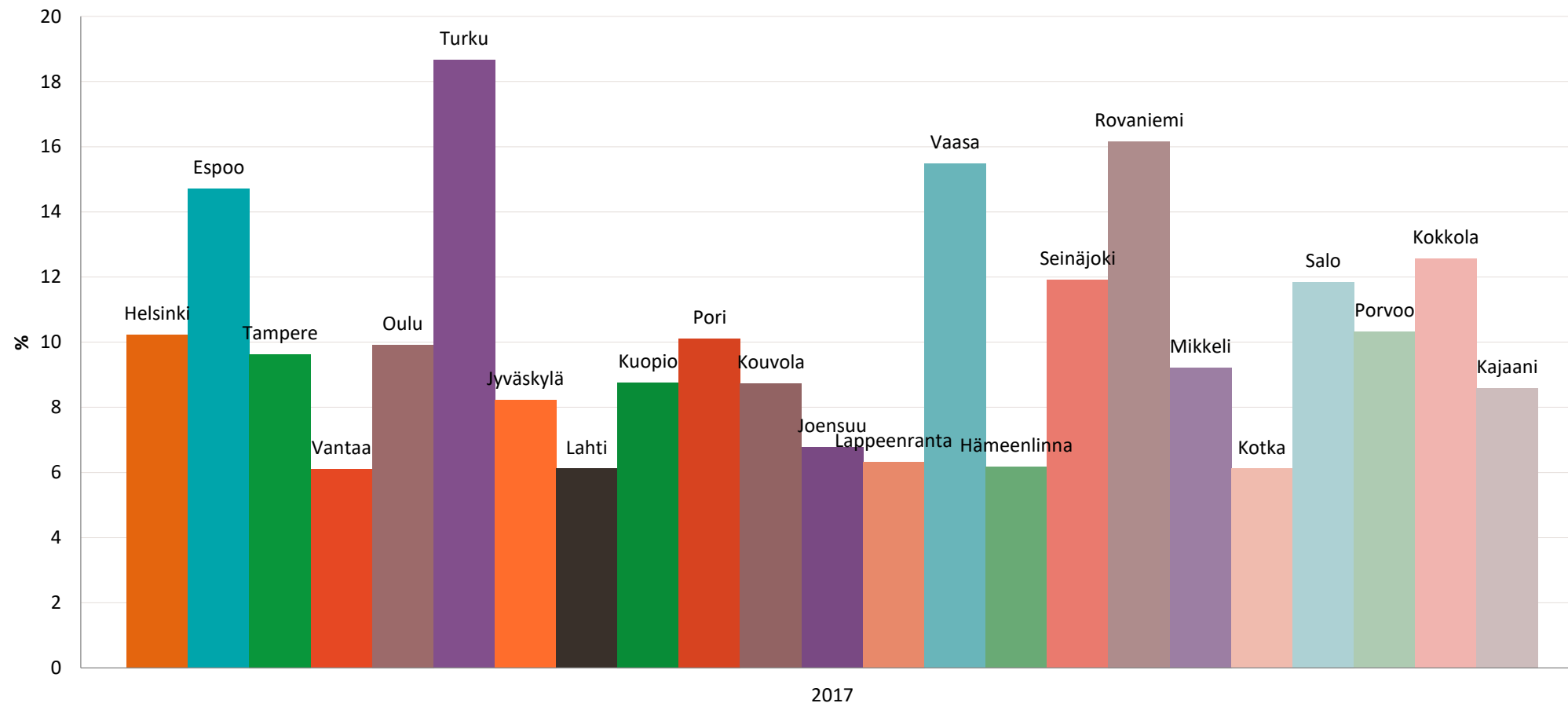
- Lähde: [MayorsIndicators / Metsähallitus](#)

Viheralueet

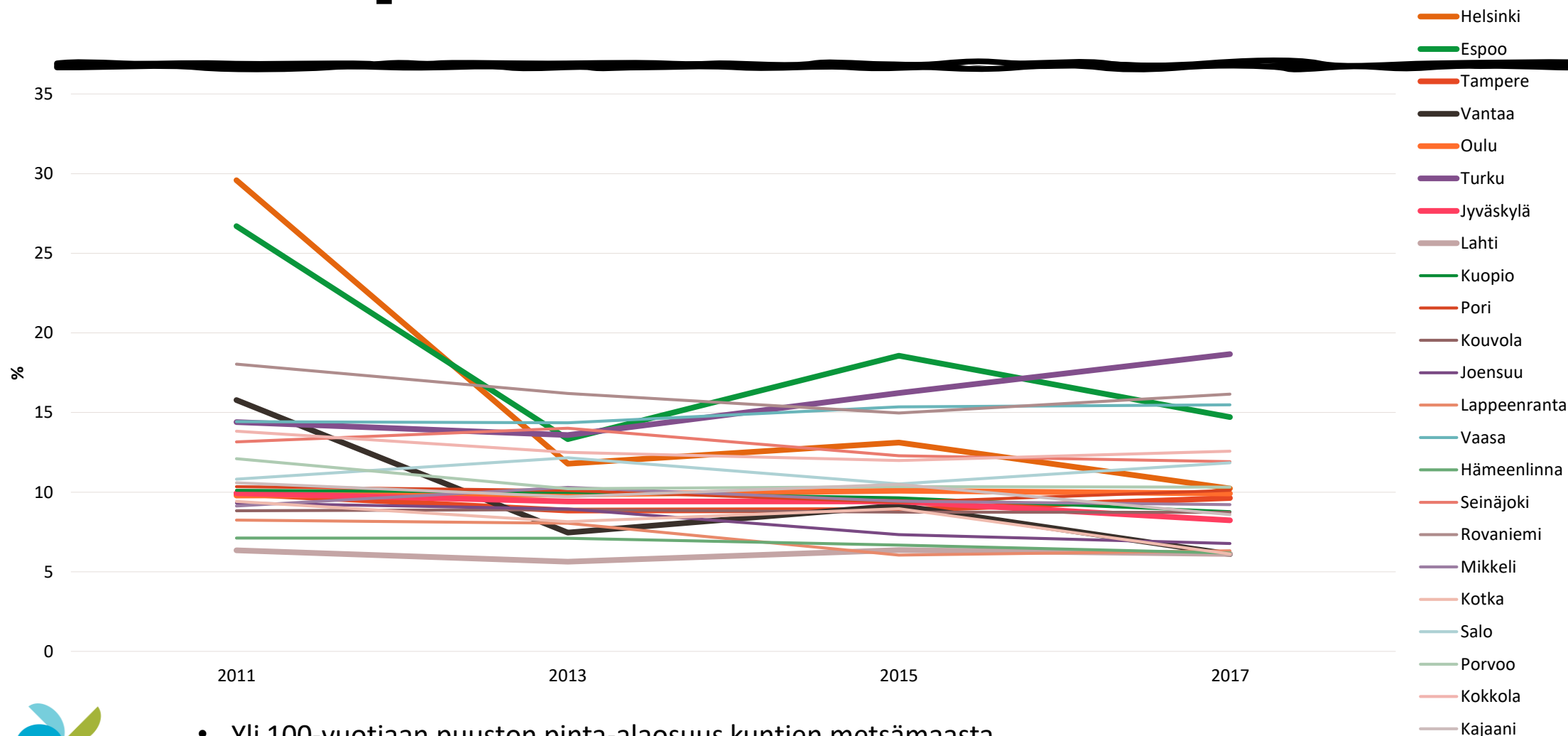
- Viheralueiden osuus kuntien maa-alueiden kokonaispinta-alasta: taajamien viheralueet ja puistot, urheilu- ja vapaa-ajan toiminta-alueet, maatalousalueet, metsät, avoimet kankaat, kalliomaat sekä kosteikot ja avoimet suot
- Lähde: [MayorsIndicators / Suomen ympäristökeskus; Paikkatietoanalyysien tuloksia](#)

Vanhan puuston osuus

- Yli 100-vuotiaan puuston pinta-alaosuus kuntien metsämaasta
- Lähde: [MayorsIndicators / Luonnonvarakeskus; Kuntatilastot mvmi8-2017](#)

Vanhan puuston osuus

- Yli 100-vuotiaan puuston pinta-alaosuus kuntien metsämaasta

- Lähde: [MayorsIndicators / Luonnonvarakeskus; Kuntatilastot mvmi8-2017](#)

Indikaattoreiden tietolähteet

- [Investoinnit puistoihin ja yleisiin alueisiin](#) : Tilastokeskus; Kuntien investoinnit & Väestörakenne
- Lähivirkistysalueiden saavutettavuus : Suomen ympäristökeskus (osittain METLA, MMM, MML, DVV)
- [Luonnonsuojelualueet](#) : Metsähallitus, maaliskuu 2020
- [Viheralueet](#) : Suomen ympäristökeskus; Paikkatietoanalyysien tuloksia
- [Vanhan puuston osuus](#) : Luonnonvarakeskus; Kuntatilastot mvmi8-2017

- Lisätietoa Kuntaliiton Kaupunkiin! –hankkeesta ja kaupungistumisen vaikutuksista ekologiseen kestävyYTEEN:
<https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/kaupunkikehittaminen/kaupunkiin>

Kiitos!

Emma Liljeström

emma.liljstrom@mayorsindicators.com

<https://mayorsindicators.com/>

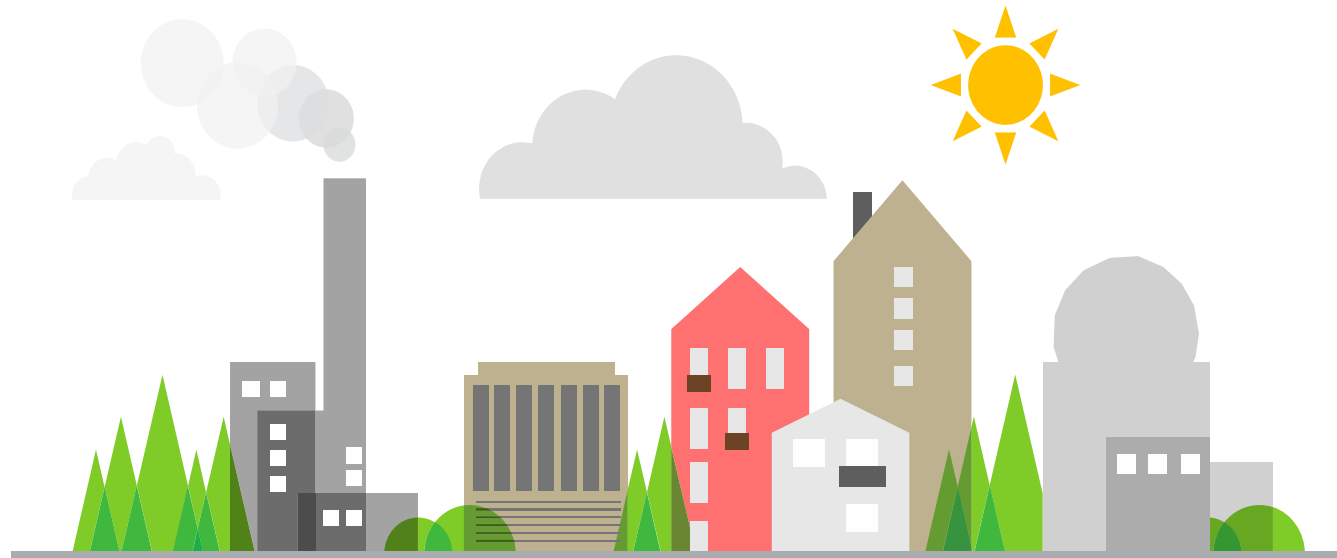
Kaupunkiluonnon hyvinvointivaikutuksista on näyttöä

Marjo Neuvonen, Luonnonvarakeskus, tutkija,
luonnon virkistyskäyttö marjo.neuvonen@luke.fi

Kaupunkiluonto hyvinvoinnin lähteenä -seminaari
Kuntamarkkinat, 10.9.2020, Kuntatalo, Helsinki

Tutkimuksen lähtökohtia

- Vain osa väestöstä liikkuu terveyden kannalta riittävästi. Liian vähäinen fyysinen aktiivisuus on yksi terveyden riskitekijä.
- Elämäntapaan ja stressiin liittyvien sairauksien yleistyminen
- Ympäristöaltisteet, kuten ilmansaasteet, melu, helleaallot uhkaavat terveyttä
- Tutkimustieto luonnon terveyshyödyistä on lisääntynyt ja näistä hyödyistä keskustellaan yhä enemmän
- Luonto on tärkeä hyvinvoinnin lähde:
 - Suomessa myös urbaanissa ympäristössä on melko paljon luontoympäristöä
 - 36% aikuisväestön vapaa-ajan liikunnasta luontoympäristössä (Borodulin ym. 2011)

Tutkimuksen taustaa

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi väestökysely, ulkoilun muutokset

Seurantatutkimus: v.1998-2000, v.2009-2010 ja v.2019-2021. Rahoitus: eri ministeriöt MMM, YM, OKM ja Luke. Tiedonkeruun yhteistyökumppani Tilastokeskus
Satunnaisotokseen perustuva tutkimus, aikuisväestö

Luonnon terveyshyödyt -hankkeita (Tutkimusprofessori Liisa Tyrväinen, Luke), **kokeellinen tutkimus**

Japani-Suomi yhteistyö (Stress-reducing qualities of urban green areas, 2011-2012),
Rahoitus: Suomen Akatemia

Terveyttä edistävät luontoympäristöt tulevaisuuden asuinympäristöissä (GreenHealth),
2011-2015, Rahoitus Suomen Akatemia, Metla (->Luke), THL, ja TaY

Virtuaaliluontoympäristöt tietotyöläisten hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukena
(VIRTUNATURE), 2017-2019, Rahoitus: Työsuojelurahasto, Luke, Yhteistyö Luke, DocArt,
HY

Kaupunkiympäristöt poikkileikkausaineisto/kyselytutkimus

Luontoympäristöt suomalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäjinä -hanke (NatureMove),
2016-2019, aikuisväestö

Rahoitus: OKM, Luke. Yhteistyössä Luke ja THL.

Luonnosta saatavat terveyshyödyt saadaan monien eri tekijöiden ja mekanismien kautta

**Luonto-
ympäristö**
*Alueen
saavutetta-
vuus, koko*

***Stressistä palautuminen**
*kognitiivinen palautuminen,
fyysinen palautuminen*

***Fyysinen aktiivisuus**
luonto houkuttaa liikkumaan

Ympäristöaltisteet:
*esim. ilmanlaatu, melu,
asuin ympäristön maisema*

**Luonto-
käynnit**
*useus,
kesto,
aktiiviteetti*

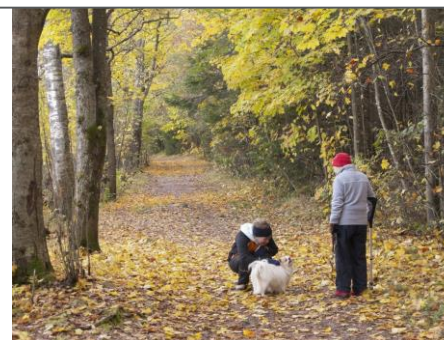

**Immuunipuolustuksen
vahvistuminen**

Sosiaaliset kontaktit
*mahdollisuus kanssakäymiseen
toisten kanssa tai yksinoloon*

**Terveys ja
hyvinvointi hyödyt**

***Yksilöön liittyvät
tekijät mm.**
*ikä, sukupuoli,
terveydentila,
luontosuhde,
kulttuurinen konteksti*

Tutkimustuloksia

GreenHealth, Virtunature, NatureMove -hankkeet

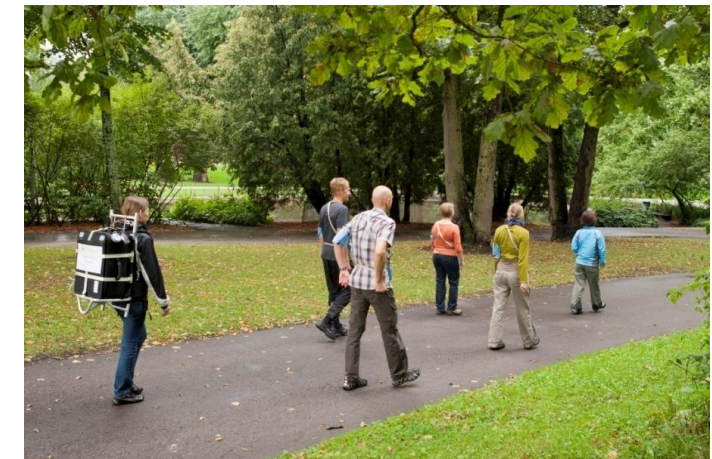

GreenHealth: Terveystä edistävät luontoympäristöt tulevaisuuden asuinympäristöissä

TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Kokeellinen tutkimus, stressitilan fysiologiset mittarit: verenpaine, syke ja sykevaihtelu, syljen kortisoli
Psykologisia mittarit: ympäristön elvyttävyyden taso (Restoration Outcome Scale, ROS) , elinvoimaisuuden tunne (Subjective Vitality Scale, SVS), ja mieliala (positive and negative affect scale PANAS)
Tutkimusympäristöt: Suurehko puistoalue (Alppipuisto), Kaupunkimetsä (Helsingin keskuspuisto), Keskusta-alue (Helsinki),
N=77 , 61 naisia, 6 miehiä, ikäryhmä 30-61 -vuotta

- Tutkimuksessa tutkimushenkilöt rauhoittuivat, mieliala parani ja positiiviset tunnekokemukset lisääntyivät paremmin kaupunkien viheralueilla (puistoalueet, kaupunkimetsät) kuin kaupungin keskustassa työpäivän jälkeen.
- Elpyminen viheralueella ilmeni jo 15 minuutin oleskelun jälkeen. (Tyrväinen ym. 2014).
- Rentoutumisesta kertovia muutoksia (matalampi syke, korkeampi syketaajuuden vaihtelu) viheralueilla (Lanki ym. 2017)

Kuvat Erkki Oksanen/Luke

Virtuaaliluontoympäristöt tietotyöläisten hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukena, Virtunature-hanke 2017-2019

Palauttaako virtuaaliympäristössä pidetty lyhyt tauko rasituksesta työpäivän aikana? Minkälainen on visuaalisen luontoympäristön sekä äänimaiseman merkitys palautumisessa ?

TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen kohteena olivat tietotyöläiset, n = 39, naisia 21, miehiä 18

Tutkimus toteutettiin Otaniemessä, Luonnonvarakeskuksen tutkimustilassa

Tutkimuksessa oli sekä työskentely- että taukotilanne. Mittarit: Sykevälivaihtelu HRV, Psykologiset mittarit ROS, SVS, PANAS, STAI

Tutkimushenkilöt katselivat 15 minuutin pituisen tauon aikana metsä- tai vesiympäristöä kuvaavaa videota TV-näytöltä ja kuuntelivat niihin liittyviä luontoääniä. Muita vaihtoehtoja olivat pelkkä luonnonääniä kuuntelu ja istuminen hiljaisessa huoneessa.

Tutkittavilta mitattiin kokeen aikana sydämen sykevälivaihtelua useilla eri parametreilla. Tutkimushenkilöt vastasivat kyselylomakkeella ennen koetta ja kokeen jälkeen kysymyksiin psykologisista tunnetiloista.

TULOKSIA

Tutkimuksessa tauko palautti työpäivän stressistä

Tutkimuksessa löytyisi myös stressistä palautumisesta kertovia fysiologisia muutoksia erilaisten taukotilanteiden välillä. Luonnon äänet ja luontovideoiden katselu auttoivat palautumista.

Luonnonvara- ja
bitalouden
tutkimus 51/2019

Virtuaaliluontoympäristöt työhyvinvoinnin voimavarana

Virtunature-tutkimushankkeen loppuraportti

Ann Ojala, Marjo Neuvonen, Marianne Leinikka, Minna Huotilainen,
Anja Yli-Viikari ja Liisa Tyrväinen

Viherympäristöt liikunta-aktiivisuuden edistäjinä (NatureMove) -hanke 2016-2018

TUTKIMME:

- Luonnon saavutettavuutta urbaanissa asuinympäristössä ja sen vaikutusta liikunta-aktiivisuuteen
- Luonnon roolia liikuntaympäristönä
- Luontosuhteen mahdollisia vaikutuksia liikunta-aktiivisuuteen
- Millaisia asioita asukkaat arvostavat/nostavat esille heille tärkeistä luontoliikuntapaikoista

TUTKIMUKSEN AINEISTOT:

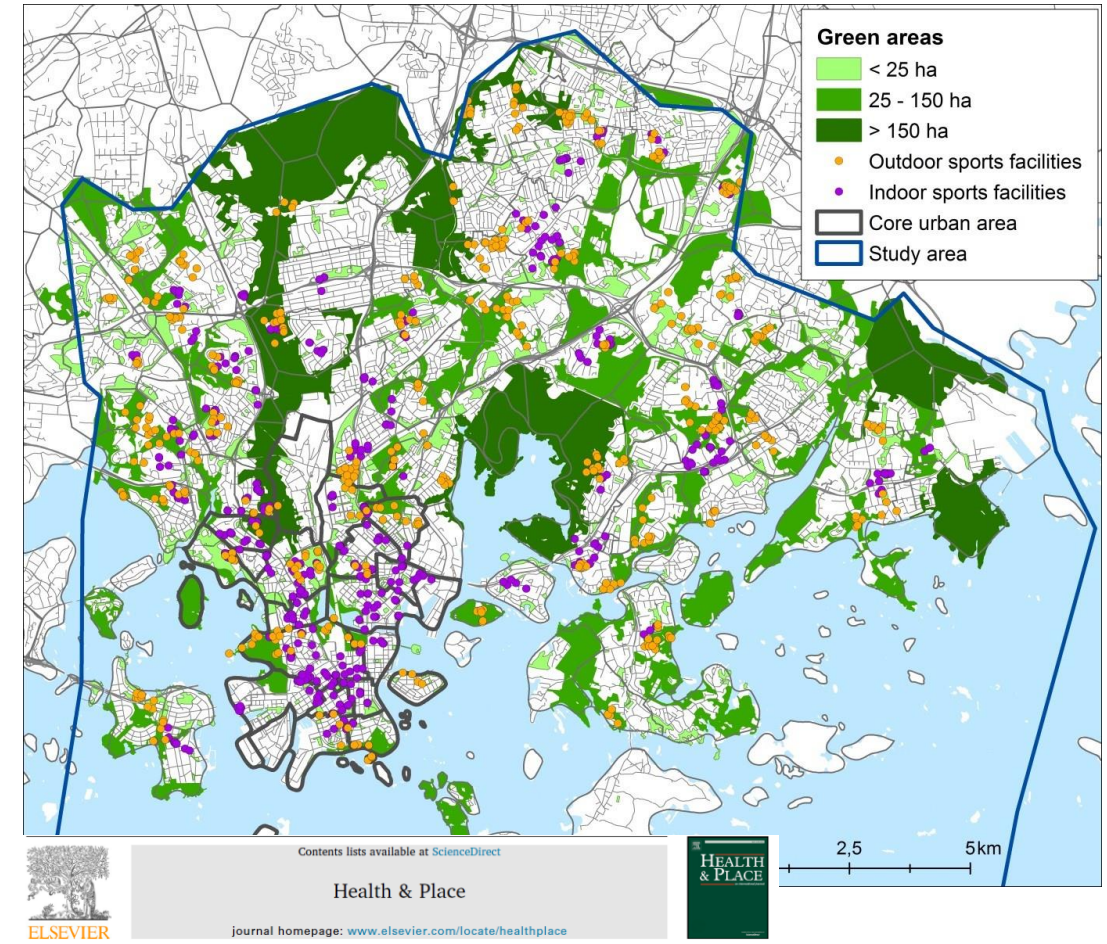
Ympäristöterveyskysely (THL, v.2015) Helsinki, n=3730, ikäryhmä 25+ helsinkiläiset, 47% vastausaktiivisuus

Helsinkiläisten ulkoilu ja luonnossa liikkuminen –kysely (Luke 2018), Asukaskysely (PPGIS) kolmella tutkimusalueella, n=1106, 18–80-vuotiaat, 19%vastausaktiivisuus

NatureMove: Luontoliikuntaan yhteydessä olevat yksilölliset ja ympäristötekijät kaupunkialueilla

Runsaampaan luontoliikuntaan yhteydessä olevat tekijät

- Lyhyt etäisyys vähintään keskikokoiseen viheralueeseen
- Yksilötekijät:
 - *Vahva luontosuhde*
 - hyväksi koettu terveys, naissukupuoli, korkeampi ikä, matalampi BMI, matala stressitaso ja runsas arkiliikunnan määrä
- Lyhyt etäisyys rakennettuun ulkoliikuntapaikkaan (ydinkaupunkialueella)

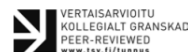

NatureMove: Millaiset alueet koetaan luonnossa liikkumisen kannalta tärkeiksi? Asukaskysely Helsingissä v.2018

- Tutkimuksessa yli 90% koki lähiviherympäristönsä tärkeäksi virkistymisen ja luonnossa liikkumisen kannalta
- Tutkimuksessa 36% vapaa-ajan fyysisestä aktiivisuudesta luontoympäristössä

Luontoliikuntaa lisääviä tekijöitä

- Luontoalueen hyvä saavutettavuus
- Riittävän iso alue, jossa on tilaa ja mahdollisuuksia harrastaa, ja josta löytyy asukkaiden arvostamia laatutekijöitä, kuten
 - hyvät polut ja reitit
 - kauniita maisemia, metsän tuntua, hiljaisuutta

KAUPUNKILUONTO ASUKKAIDEN LIIKUNNAN EDISTÄJÄNÄ HELSINGISSÄ

Marjo Neuvonen, YTM, Luonnonvarakeskus, Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki. P. 029 532 5406. Sähköposti: marjo.neuvonen@luke.fi (yhteyshenkilö). Katja Kangas, FT, Luonnonvarakeskus. Ann Ojala, VTT, Luonnonvarakeskus. Liisa Tyrväinen, MMT, Luonnonvarakeskus.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Luonto on tärkeä asukkaiden hyvinvoinnille

- Tutkimusnäyttö erityisesti mielialaan ja psykologisiin hyötyihin liittyen on vahvaa
- Lisää tietoa tarvitaan annos-vaste -suhteesta, yksilöllisistä eroista ja terveyshyötyjen pitkäaikaisvaikutuksista

Kunnilla merkittävä rooli luonnosta saatavien virkistyspalveluiden sekä luontoliikuntapalveluiden ja sitä kautta myös asukkaiden terveyden edistäjänä: Yli 60% lähivirkistyksestä suuntautuu kuntien ylläpitämille alueille (LVVI2 tutkimus)

Maankäytön suunnittelu ja liikuntapalveluiden kehittäminen

Kaupunkien tiivistyessä ja kasvaessa on tärkeää huomioida, että asukkaille on tarjolla

- riittävästi laadukasta ja viihtyisää viherympäristöä
- monipuolisia virkistysmahdollisuuksia, myös muuttuvat ilmasto-olosuhteet huomioiden

Luontoliikunnan edistämiseksi

- on tuettava luontosuhteen kehittymistä myös suurissa kaupungeissa
- luontoliikuntapalvelujen kehittäminen voi olla tarpeellista erityisesti vähän liikkuvalla väestöllä

Kirjallisuutta

- Hartig, T., Mitchell, R., de Vries, S., Frumkin, H. 2014. Nature and Health, *Annu. Rev. Public Health*, 35:207–28
- Borodulin, K., Paronen, O., Männistö, S. 2011. Aikuisten vapaa-ajan liikuntaympäristöt. Julkaisussa: Husu, P. ym. Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010, Terveyttä edistävän liikunnan nykytila ja muutokset. http://www.ukkinstituutti.fi/filebank/588Suomalaisten_fyysinen_aktiivisuus_netti.pdf
- Neuvonen, M., Kangas, K., Ojala, A., Tyrväinen, L. 2019. Kaupunkiluonto asukkaiden liikunnan edistäjänä Helsingissä. *Liikunta & Tiede*, 56 (6), 77–86. <https://www.lts.fi/liikunta-tiede/vertaisarvioidut-tutkimusartikkelit.html>
- Lanki, T., Siponen, T., Ojala, A., Korpela, K., Pennanen, A., Tiittanen, P., Tsunetsugu, Y., Kagawa, T., Tyrväinen, L. 2017. Acute effects of visits to urban green environments on cardiovascular physiology in women: A field experiment, *Environmental Research*, 159: 176–185. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2017.07.039>
- Ojala, A., Neuvonen, M., Leinikka, M., Huotilainen, M., Yli-Viikari, A., Tyrväinen, L. 2019. Virtuaaliluontoympäristöt työhyvinvoinnin voimavarana. Virtunature-tutkimushankkeen loppuraportti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 51/2019. 35s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-799-2>
- Ojala, A., Korpela, K., Tyrväinen, L., Tiittanen, P., Lanki, T. 2019. Restorative effects of urban green environments and the role of urban-nature orientedness and noise sensitivity: A field experiment. *Health & Place*, 55: 59–70.
- Pasanen, T., Neuvonen, M., Korpela, K. The Psychology of Recent Nature Visits: (How) Are motives and attentional focus related to post-visit restorative experiences, creativity, and emotional well-being? *Environment & Behavior*, 1–32, DOI: 10.1177/0013916517720261
- Pyky, R., Neuvonen, M., Kangas, K., Ojala, A., Lanki, T., Borodulin, K., Tyrväinen, L. 2019. Individual and environmental factors associated with green exercise in urban and suburban areas. *Health & Place*. [doi:10.1016/j.healthplace.2018.11.001](https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2018.11.001)
- Tyrväinen, L., Ojala, A., Korpela, K., Lanki, T., Tsunetsugu, Y., Takahide, K. 2014. The influence of urban green environments on stress relief measures: A field experiment. *Journal of Environmental Psychology* 38, 1–9.
- Tyrväinen, L., Lanki, T., Sipilä, R., & Komulainen, J. 2018. Mitä tiedetään metsän terveyshyödyistä? *Duodecim* 134(13):1397–403.

Kiitos!

marjo.neuvonen@luke.fi

KOSKETTAVA KAUPUNKILUONTO

Kuntamarkkinat 10.9.2020

KOHTI HIILINEUTRAALIA KUNTAA

YMPÄRISTÖ 2030

KOUVOLAN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖOHJELMA

Hiilineutraalisuus
ja päästöjen
hallinta

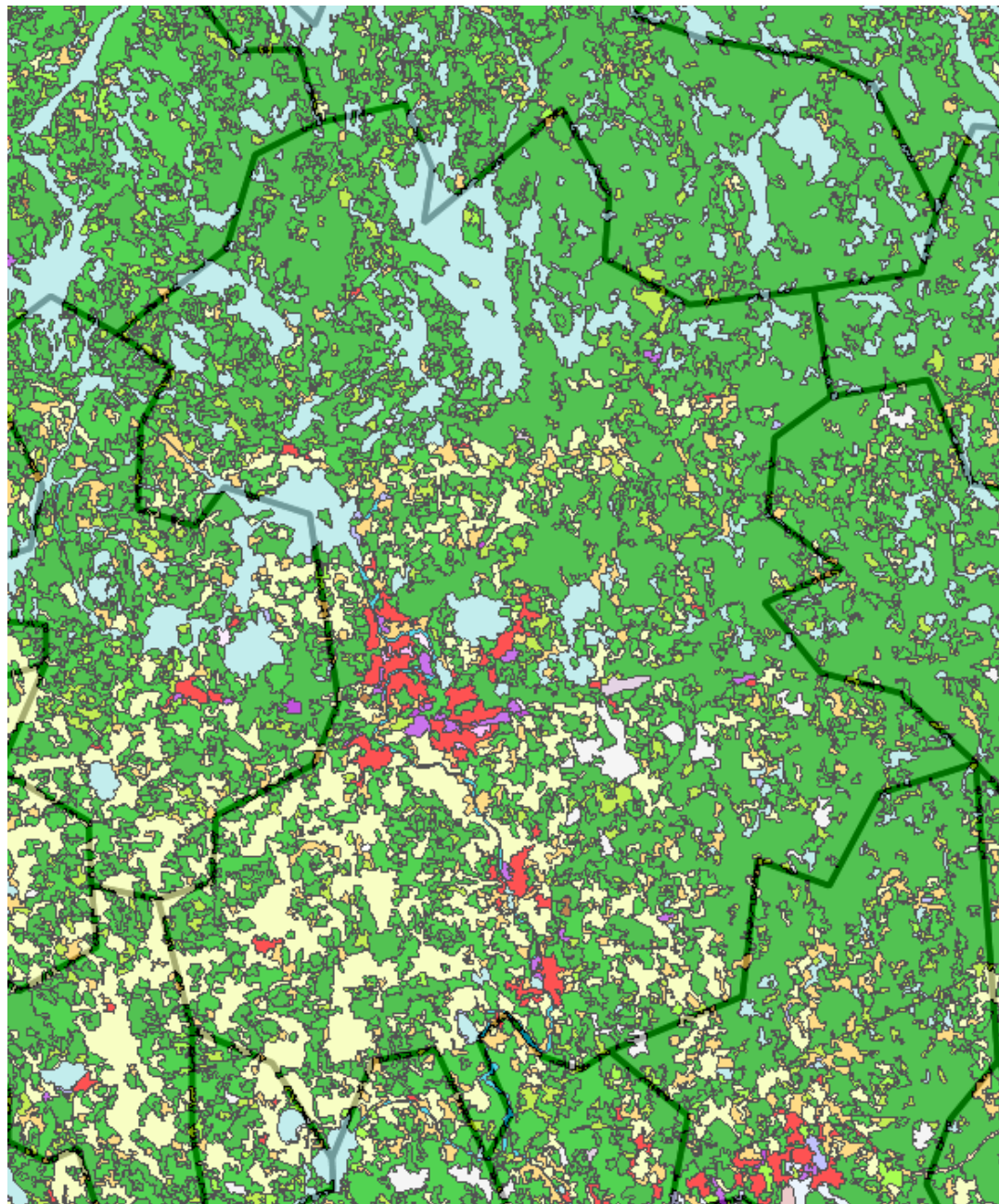
Luonnon
monimuotoisuus

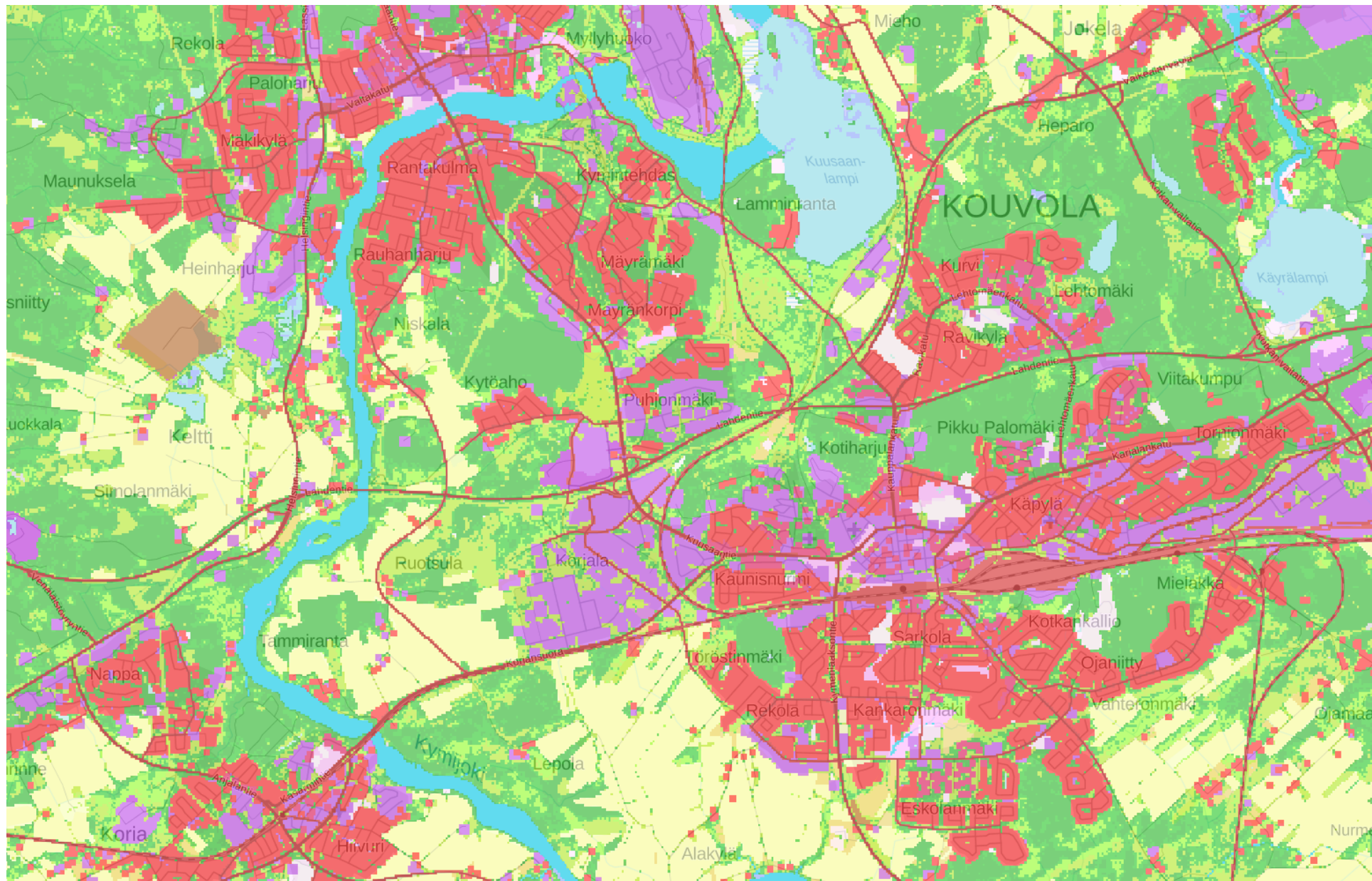
Kiertotalous

KOUVOLA

- Pinta-ala 2 883 km², mistä vettä 325 km² (11 %).
- Maapinta-ala 2 558 km², mistä
 - peltoa 470 km² (18 %)
 - metsää 1 800 km² (70 %)
 - loput (11 %) rakennettuja, kallioita, avoimia tms.

← → ↻ 🏠 <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/luontopohjaiset-ratkaisut> ... 🛡️ ☆

Aloitussivu Google

8.4.2020 ○ LUONNONTIETEET
Lähiluonnosta hyödyllistä mikrobialtistusta
Kolumni Etelä-Suomen Sanomissa →

7.4.2020 ○ TERVEYS
Luonto nuorten onnellisuuden lähteenä
Blogikirjoitus julkaistu →

4.3.2020 ○ LUONNONTIETEET
Luonnon hyödyllisiä mikrobeja sisältäviä tuotteita kehitteillä
ADELE-hanke esillä Ylen uutisissa →

20.2.2020 ○ LUONNONTIETEET
Viherpihan monipuoliset hyödyt havaittu sekä päiväkodissa että tutkimuksessa
KOTA-hanke esillä Länsiväylä-lehdessä →

17.2.2020 ○ TERVEYS
Kotipihan kasvillisuuden monimuotoisuus on yhteydessä suoliston mikrobistoon
Tutkimusartikkeli julkaistu →

7.2.2020 ○ LUONNONTIETEET
Miten altistuminen luonnossa yleisille mikrobeille vaikuttaa terveyteen?
Lahden seudulla etsitään koehenkilöitä tutkimukseen →

Luonnon monimuotoisuus rakennetussa ympäristössä

Taajamametsät

Luonnonmukaiset hulevesiratkaisut

Niityt ja muut avoimet alueet

Luonnonmateriaalien käyttö

Syötävät puistot

Kotimaisten kasvilajien käyttö

+ Tiedon lisääminen

Viljelylaatikot

KOSKETTAVA KAUPUNKILUONTO

Sitra Lab etsii luonnosta ratkaisuja kaupungistumisen haasteisiin.

Kouvolan tiimi keskittyy päiväkotien ja koulujen pihoihin:

- Vihreyttä ulkona ja sisällä
- Monimuotoista luontokosketusta
- Yhteydet lähiluontoon
- Oppimisympäristöt, pedagogiikka – Ulos luokasta!
- ”Kadonneen luontoyhteyden metsästys”

Päiväkodin yksinkertainen idea omasta kasvimaasta sai lapset syömään porkkanoita ja tomaatteja – "Vihannekset maistuvat nyt niillekin lapsille, jotka yleensä jättävät ne syömättä"

Kouvolalaispäiväkodeissa on tänä kesänä kasvatettu vihannekset itse.

Puutarhanhoito 30.8.2018 klo 10.30

Julkaistu 1.9.2016 5:53

Kouvolan metsäeskarit ovat menestys – laskemista harjoitellaan kävyillä

Jussi Lopperi

Valkealan metsäeskarissa on kymmenen poikaa. Muissa eskareissa on myös runsaasti tyttöjä.

KIITOS!

Miira Riipinen
miira.riipinen@kuntaliitto.fi
[@miirariipinen](https://www.instagram.com/miirariipinen)

www.kuntaliitto.fi